

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Totivs Theologiae S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Svpplementvm Tertiæ Partis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

Vtrum satisfactio sit actus iustitiæ? 2

urn:nbn:de:hbz:466:1-38817

Utrum satisfactio sit actus iustitiæ?

50

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod satisfactio non sit actus iustitiæ. Quia satisfactio fit ad hoc quod reconcilietur homo ei quem offendit. Sed reconciliatio cum sit actus amoris, ad charitatem pertinet. Ergo satisfactio est actus charitatis, & non iustitiæ.

¶ 2 Præterea, Causæ peccatorum in nobis sunt passiones animæ, quibus ad malum incitatur. Sed iustitia secundum Philosophum * non est circa passiones, sed circa operationes. Cum ergo ad satisfactionem pertineat peccatorum causas excidere, ut in littera dicitur †: videtur quod non sit actus iustitiæ.

¶ 3 Præterea, Cauere in futurum non est actus iustitiæ, sed magis prudentiæ, cuius pars ponitur cautela. Sed hoc pertinet ad satisfactionem, quia ipsius est suggestionibus peccatorum aditum non indulgere*. Ergo satisfactio non est actus iustitiæ.

SED contra, Nulla virtus attendit rationem debiti nisi iustitia. Sed satisfactio honorem debitum Deo impendit, ut Ansel. * ait. Ergo satisfactio est actus iustitiæ.

¶ Præterea, Nulla virtus habet rerum exteriorum adæquationem perficere, nisi iustitia. Sed hoc fit per satisfactionem, qua constituitur æqualitas emendæ ad offensam præcedentem. Ergo satisfactio est iustitiæ actus.

RESPONDEO dicendum, quod secundum Philosophum in 5. E. hic. * medium iustitiæ accipitur secundum adæquationem rei ad rem in proportionalitate aliqua. Unde cum talem adæquationem ipsum nomen satisfactionis importet, quia hoc aduerbium, satis, æqualitatem proportionis designat: constat, quod satisfactio formaliter iustitiæ actus est. Sed iustitiæ actus, secundum Philosophum * est, vel sui ad alterum, ut quando aliquis reddit alteri quod ei debet: vel alterius ad alterum, sicut quando iudex facit

* ex lib.
5. eth. c. 2
c. 3.
† lib. 4.
Sent. 15.
S. C. in
mod.

* ut iam
dictū est.

in lib. 1.
Cur Deus
homo ca.
11.

* cap. 3.

lib. 5 eth.
c. 3 c. 4.

CIT

cit iustitiam inter duos. Quando autem est actus iustitiæ sui ad alterum, æqualitas in ipso faciente constituitur: quando autem alterius ad alterum, æqualitas constituitur in iustum passo. Et quia satisfactio æqualitatem in ipso faciente exprimit: ideo dicitur actus iustitiæ, qui est sui ad alterum, proprie loquendo. Sed sui ad alterum potest aliquis facere iustitiam vel in actionibus & passionibus, vel in rebus exterioribus: sicut etiam iniuria fit alteri, vel subtrahendo res, vel per aliquam actionem lædendo. Et usus rerum exteriorum est dare, ideo actus iustitiæ secundum quod æqualitatem in rebus exterioribus constituit, proprie dicitur hoc quod est reddere & satisfacere, manifeste æqualitatem in actionibus monstrat, quamvis quandoque vnum pro altero natur. Et quia adæquatio non est, nisi inæqualitas, ideo satisfactio inæqualitatem actionum præsupponit, quæ quidem offensam constituit; & ideo habet ordinem ad offensam præcedentem. Nulla autem iustitiæ respicit offensam præcedentem, nisi iustitiæ vindicatiua, quæ æqualitatem constituit in eo quod æquum patitur, indifferenter: siue sit patiens idem quod agens, vt quando aliquis sibi ipsi pœnam infert: siue non sit idem quod agens, vt quando iudex alteri pœnam infert, ad vtumque vindicatiua iustitiæ se habent. Similiter & pœnitentia, quæ æqualitatem tantum faciente importat, quia ipsemet pœnitens pœnam patitur: fit, vt quodammodo pœnitentia vindicatiua iustitiæ species sit. Et per hoc constat quod satisfactio quæ æqualitatem respectu offensæ præcedentis faciente importat, opus iustitiæ est, quantum ad illam partem, quæ pœnitentia dicitur.

*in corp.
arts.*

Ad primum ergo dicendum, quod satisfactio ex dictis patet*) est quædam iniuriæ illatæ reuocatio. Vnde sicut iniuria illata immediate ad inæqualitatem iustitiæ pertingebat, & per consequens inæqualitatem, amicitia oppositam: ita & satisfactio directe ad æqualitatem iustitiæ perducit, & ab inæ-

litate
quis e
imme
cuius f
est a i

Ad
princip
sequen
rationu
ne ad al
potest p
Ad te
ralis par
ter ipsa
dum ear
moralib
tam in 3

Vtr

Ad te

A
nici
ponatur
peccator
bus ad iu
cati, fom
tem exci
causas ex

¶ 2 Pr

catum. S

dere. Er

quod priu

¶ 3 Pr

tiæ, præ

indulgere

er futur

causationi

litate

licitatem amicitia, ex consequenti. Et quia actus aliquis elicitive ab illo habitu procedit, ad cuius finem immediate ordinatur; imperatiue autem ab illo, ad cuius finem ultimo tendit: ideo satisfactio elicitive est a iustitia; sed imperatiue, a charitate.

Ad secundum dicendum, quod quamuis iustitia sit principaliter circa operationes, tamen etiam ex consequenti, est circa passiones, in quantum sunt operationum cause. Quare sicut iustitia cohibet iram, ne alteri lesionem iniuste inferat; & concupiscentiam, ne ad alienum torum accedat: sic etiam satisfactio potest peccatorum causas excidere.

Ad tertium dicendum, quod qualibet virtus moralis participat actum prudentia, eo quod formaliter ipsa complet in eis rationem virtutis: cum secundum eam medium accipiatur in singulis virtutibus moralibus, ut patet per definitionem virtutis, positam in 3. Ethic *

ARTIC. III.

* cap. 6.

Utrum definitio satisfactionis in littera conuenienter ponatur?

51

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod definitio satisfactionis in littera inconuenienter ponatur ab Augustino, dicente *, quod satisfactio est peccatorum causas excidere, & eorum suggestionibus aditum non indulgere. Causa enim actualis peccati, fomes est. Sed in hac vita non possumus fomitem excidere. Ergo satisfactio non est peccatorum causas excidere.

† lib. 4. ser. d. 15. J. C. * in lib. de Ecclesiast. dogmatibus, c. 54. inter opera Aug. to. 3. & habetur de penit. d. 3. c. 3.

¶ 2 Præterea, Causa peccati est fortior quam peccatum. Sed homo per se non potest peccatum excidere. Ergo multo minus causas peccati: & sic idem quod prius.

¶ 3 Præterea, Satisfactio cum sit pars penitentia, præteritum respicit, non futurum. Sed non indulgere aditum suggestionibus peccatorum, respicit futurum. Ergo non debet poni in definitione satisfactionis.

¶ 4 Præ-